

LUMMIEN

SÜGIS 1936

EMM

SISUKORD : Allocution du ministre de France, M. Bruère. Uuest koolimajast — -N-. Sügis — Geenius. Muistsed ajad — Beau-Rat. Vähilkäik — H. T. Piraadid — Diskobool. Naine ja võistlus — Juhani Vello. Õpilastüüpe. — -i-. Laiskvorst — Geenius. Õpilaskoda — L. R. Karbikorjandus — Taygeta. Raudteejaamas — Jäme. Rahvusvahelises noortelaagris Berliinis — -hv-. Spordirevüü — H. T. Notre Cercle — Rite. Chronique — J. et L.

LUMEN

TALLINNA PRANTSUSE LÜTSEUMI KULTUURINGI AJAKIRI

IV aastakäik

Sügis 1936

Nr. 7

ALLOCUTION A LA DISTRIBUTION DES PRIX DU LYCÉE FRANÇAIS.

Tallinn, 13 Jüni 1936.

„Lumen“ est heureux de publier le dernier discours du Ministre de France M. Bruère, prononcé au Lycée Français peu avant son départ pour la Grèce.

Mes chers enfants.

Pour la dernière fois où je me trouve parmi vous, puisqu'au moment où votre Lycée rouvrira ses portes je serai loin de Tallinn et de l'Estonie, j'aurais aimé ne vous dire que des paroles d'éloge, des mots qui vous fassent uniquement plaisir — et à moi aussi.

Je dois cependant consacrer ces quelques minutes à une observation sérieuse, que je voudrais vous voir prendre comme la meilleure marque de mon profond attachement pour votre Lycée et pour vous.

Vous savez ce que je veux dire: Notre Lycée Français a eu, ces jours derniers, les honneurs de la publicité et de la presse dans des conditions assez différentes de celles que j'eusse souhaité. — Je laisse les faits qui regardent votre direction: je ne retiens, un court instant, que les mots, solennellement rappelés, d'ordre et de discipline.

Ces mots méritent que vous y réfléchissiez et que les uns et les autres, nous concevions clairement ce qu'ils signifient et les devoirs qu'ils nous imposent.

Si nous avons ici charge de vous, mes chers enfants, ce n'est pas seulement pour vous instruire, mais pour faire aussi votre éducation, — c'est-à-dire pour cultiver en vous ce qu'il y a de plus élevé et de plus pur dans la personne humaine et qui est sa liberté.

Or, la liberté est un art, et un art très souvent malaisé. Il faut savoir être libre et, pour le savoir, il faut l'apprendre.

Il ne s'agit pas, pour chacun de nous, d'être libre tout seul, — cela n'a pas de sens —: mais d'être libre parmi d'autres individus également libres, dans une communauté.

C'est à ce prix qu'est la liberté de chacun, — au prix de la liberté de tous, — c'est-à-dire au prix de cette contrainte qu'est pour chacun le respect de la liberté d'autrui.

L'autorité, qui maintient cet ordre, est ainsi partie intégrante et nécessaire de la liberté, — l'une des notions ne va pas sans l'autre et l'histoire du monde est constamment faite de la difficulté de composer ce double principe.

Dans l'Etat libre, l'autorité s'appelle la Loi, expression réfléchie de la volonté de tous, instaurée et respectée par tous.

A l'Ecole cette autorité s'appelle la discipline.

Je voudrais, encore une fois, que vous entendiez bien qu'elle n'est pas la méconnaissance, — mais qu'elle est, tout au contraire, l'apprentissage même de votre liberté civique et humaine — et que ce soit de vous-même à titre, que vous l'observiez, — non pas à regret et à votre corps défendant, mais volontairement et volontiers.

*

L'éminent Ministre qu'est le Colonel Jaakson a bien voulu nous faire l'honneur et je dirai aussi l'amitié d'assister en personne à la cérémonie qui nous réunit ce matin.

Je le remercie bien vivement de ce précieux témoignage d'intérêt. Je sais au reste, — il me permettra de l'ajouter — que je n'ai pas besoin de recommander le Lycée Français à sa haute bienveillance et à sa sympathie éclairée.

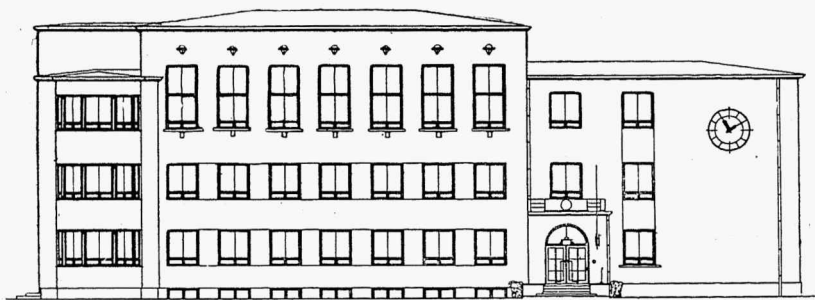
*

Je termine, mes chers enfants en renouvelant ma gratitude à vos dévoués maîtres, — ainsi qu'à tous ceux qui, au long de ces cinq années, m'ont aidé dans l'effort commun pour notre Lycée, pour son présent — et pour son avenir: et en vous assurant, avant de vous quitter, du fidèle souvenir que de loin je vous garderai.

Amia.

UUEST KOOLIMAJAST.

Minnes Tõnismäelt tulevasele Prantsuse tänavale (praegu Vaestepatuste tänav) märkab kohe arvukatest lauavirnadest, pae- ja telliskivi hunnikuist, lubja, liiva ja tsemendi tagavara-dest, et seal on käimas suur ehitus. Jõudnud meie kooli krundile, näemegi juba kerkivat endise õunapuuaia asemele koolimaja ulatuslikke alusmüüre, mis meile kujutluse annavad tulevase koolimaja suuruselt. Töö käib suure kiirusega, sest juba 20. maiks peab olema koolimaja katuse all ja 20. augustiks lõplikult valmis. Enne külma tulekut loodetakse vähemalt alusmüüridega valmis saada.

Tutvunud koolimaja plaanidega avaneb meil võimalus juba praegu saada täit kujutlust sellest hoonest. Kuna maapind krundil väga järsku langeb, siis tuleb uus koolimaja tänavapoolsest küljest kolmekordne, hoovipoolt aga neljakordne. Teeksimise väikese ringkäigu uues koolimajas, sest kahtlemata huvitab kõiki õpilasi, kuidas on jaotatud nende tulevane „teine kodu“. Koolimaja välimust näeme me juuresolevalt pildilt. Huvitav uudis on suur ajanäitaja kooli peasissekäigu kohal. Sellelt näevad õpilased juba kaugelt, kas on tarvis rutata, et mitte hilistuda. Seda tänaväärset peasissekäiku aga õpilased iga päev ei kasuta, vaid neil tuleb minna treppidest alla (sest tänav asub kõrgemal kui hoov) ja siirduda siis koolimaja vasakpoolsest uksest esimesele korrale (tänavalt vaadates on see keldrikord). Seal asub õpilaste riietehoid, kus on ette nähtud iga klassile oma eri ruum.

Koolimaja parempoolses tiivas asuvad klassiruumid. Igal korral neli klassi. Klassid on avarad, õhurikkad ja valgusküllased. Kuna kõik aknad on suunatud lõuna poole, siis on ka päikest palju, mis õpilaste meeleolule palju paremini mõjub, kui sünged päikesetud ruumid. Iga klass mahutab keskmiselt kuni 50 õpilast. Plaanilt on näha, et iga klass saab veel suure seinakapi. Tahvli pikkuseks on ette nähtud kogu seina ulatus.

Mis klassi sisutusse ja mööblisse puutub, siis ei ole see veel päris kindel, milline ta tuleb, aga kindlasti muretsetakse täiesti uus, otstarbekohane ja sobiv sisustus. Erilist rõhku on pandud klasside ventilatsioonile, mistõttu pole kunagi karta värsket õhu puudust. Klasside ees asub kolme ja poole meetri laiune jalutusruum õpilasile. See klasside jaotus on kõigil kolmel korral samane.

Nüüd vaatleme erinevusi teiste ruumide vahel. Esimesel korral on peale riiehoiu veel käsitööklass poistele ja arsti tuba. Keskkütte ruumid on keldris selle all. Teisel korral asub eraldi sissekäiguga lasteaia ruumid, loodusloo klass ühes keemia- ja füüsika kabinetega, õppevahendite ruum ja käsitööklass tütarlastele. Kolmandal korral on suur söögisaal, mis on jooksva lindi abil ühenduses serveerimise-, nõudepesuruumiga ja köögiga. Samal korral asuvad ka kooli kantselei, direktori kabinet, inspektrissi kabinet ja õpetajate tuba ühes nais- ja meesõpetajate puhkeruumidega. Siin on veel raamatukoguruum ja lugemistuba, milles on õpilasil võimalik lugeda mitmesuguseid ajakirju või kuulata raadiot. Ühtlasi on see ruum ka ooteruumiks neile, kes soovivad kokku saada direktoriga, õpetajatega või õpilastega. Kuuldavasti seatakse sisse õpilaste jaoks ka eri telefon, et neil ei pruugiks selleks alati kantseleid tülitada.

Koolimaja ülemisel korral asub suur saal, mis on märksa suurem isegi Kaubandus-tööstuskoja saalist. (Kõrgus $5\frac{1}{2}$ m, pikkus 19,87 m ja laius 14 m). Saali kasutatakse võimlemiseks kui ka aktuste ja pidude puhul. Viimaseks otstarbeks on ehitatud saali otsa poodium. Pidude puhul on võimalik katta saali seintel asuvad võimlemisabinõud vastavate eesriietega. Saali põranda katteks on parkett. Mehaaniline- ja loomulik-ventilatsioon tagavad saalis alati värsket õhu. Saali ees asub suur lauuklass, mis loodetavasti saab ka vastava sisustuse. Pidude puhul saab seda ruumi kasutada jalutusruumina. Samal korral asuvad veel võimlemisabinõude ja kinoaparaadi ruumid ja, mis eriline uudis — dušširuum ühes riiehoiuruumiga. Dušširuum on moodsaim, kui ühelgi Tallinna koolil. Pärast võimlemise tundi sammuvad õpilased lahtiriie tunult läbi selle hobuserauakujulise ruumi, kus kõikjal voolab vesi: seintest, laest ja põrandast. Riiehoiuruumis asuvad erilised sisseseaded käterätikute kuivatamiseks keskkütte abil.

Mis veel eriti poisse huvitab, see on lasketiir, mis asub keldris ja jalgrataste hoiuruum neile, kes seda liiklemisabinõud kasutavad.

Võrreldes suure koolimajaga ei ole hoov kuigi avar, aga siiski küllaldaselt suur, et võimaldada kõigil kooli kasvandikel väljas viibida ja mängida. Hoovil on ette nähtud ka eriline katusealune, mis võimaldab ka vihmaseil ilmul väljas võimelda.

Kokkuvõttes on uus koolimaja väga otstarbekohane ja moodne.

Kuuldes kui uudne ja huvitav tuleb uus koolimaja, valmistas see palju tuska vanemate klasside õpilasile, eriti abiturientidele, kes peagi kooli lõpetavad ja uues koolimajas enam töötada ei saa. Kaaluti isegi mõtet, et õppimine üldse seisma jätta ja jääda teiseks aastaks „istuma“, et oleks võimalus vähemalt ükski aasta õppida uues koolimajas. Kuid see mõte jäeti peagi, sest kooli endistel õpilastel avaneb ikkagi võimalus nii vilistlas-kogu kui ka koolilipude kaudu tutvuda uue koolimajaga.

— N. —

Sügis.

*Alles suvepäike koitis,
Alles rõõm meil silmist loitis;
Õhus helises kristalle. —
Suveööd nii imeselged,
Suvepäevad soojad helged,
Polnud näha pilvi halle.*

*Juba põhjast tõuseb sahin,
Hiilib, kasvab tume kahin.
Pisar langeb rohusse. —
Tuuleil käib üle muru,
Puistab silmi jäätand puru:
Saabund vargselt sügise . . .*

Geenius.

MUISTSED AJAD.

Sajandeid tagasi omas Saaremaa lõunarannikul asuv piiskopi loss suurt tähtsust kaubanduslikust kui ka sõjalisest küljest. Siin oli saare suuremate teede sõlmpunkt. Lossi juurde rändasid talupojad ja kaupmehed kaupu ostma ja vahetama, mille tõttu siin tekkis aja jooksul linn. Mitte kaugel lossist asus sadam, kuhu tulid laevad nii kodu- kui ka välismaalt. Lossis elas piiskop, kes oli enda kaitseks palganud noormehi mitmest rahvusest, keda nimetati rüütlikeks. 15. sajandi lõpul oli piiskopiks Adalbert von Buxhoeveden, Saaremaa tähtsama aadlisoo rajaja. Tema teenistuses oli noor rootslasest rüütel Olav. See noormees oli rännanud mitmel maal ja viimaks jõudnud Saaremaale, kus astus piiskopi teenistusse.

Ühel talvisel hommikul äratati lossielanikud fanfaarihelide poolt. Algav päev oli lossis tähtsaks sündmuseks. Piiskop oli välja kuulutanud suure jahi. Külalisi oli kokku tulnud ligidalt ja kaugelt, peajasjalikult mõisnikke. Kui Olav alla söögituppa jõudis, leidis ta siin juba suure seltskonna. Suur süнге ruum oli täidetud elava jutukõminaga. Jutt pöörles ümber tänase suursündmuse ja toimus saksa keeles, mida Olav valdas halvasti. Piiskopi ilmumisel tõusti püsti. Pärast tervitamist asuti lauda. Piiskop, pikk valju välimusega mees pidas söögipalve. Kui see oli lõppenud, hakati aplalt sööma. Piiskopi kõrval istus suurstava olemisega parun Nolcken, laiaõlaline ja jõuline mees, olles rikkamaid omasuguste seas. Siis tuli paks ja ümmargune parun Rennenkampf, kes tegeles ainult toiduga. Tema kõrval istus auväärne parun Exesparre. Edasi istusid väiksemad ja vaesemad mõisnikud. Söödi tublisti. Ringikäiv õllekann muutis jutu valjemaks ja tuju rõõmsamaks. Pärast eine lõpetamist pidas piiskop tänapalve ja kogu seltskond väljus hoovi, kus neid ootasid sulased. Vaadati veel kord püssid üle, patsutati koeri ja jäeti piiskopiga jumalaga, kes kui vaimulik ei võtnud osa jahist. Siis hüpati hobuste selga, kostsid fanfaarid, väravanes ja salkkond ratsutas välja, saadetud sulastest ja koertest. Ilm oli selge, õhk karge. Hobuste kabjalöögid kostsid vastu lossi silda lõikuvalt ja valjult. Taevas omas läänes tumesinist värvingut, muutudes kõrgemal heledamaks, olles pea kohal kergelt sinakashall ja muutudes ida pool ikka punasemaks. Idaserval oli taevas tulipunane mitte veel tõusnud päikesest. Maa oli kaetud paksu lumevaibaga. Puud ja põõsad norutasid raske lumekoorma all. Seltskond läbis küla, mis oli tekkinud lossi külje all ja millest tekkis saare pealinn. Külalt väljunud võis salkkond silmata tumedat metsariba, oma reisu sihti. Metsa äärde jõutud, tehti peatus. Sel silmapilgul tõusis päike, pimestades kõiki oma kuldse säraga. Lumelangendik helkis ja sinetas. Sulased saadeti metsa loomi kokku ajama, mis oli väga raske sügava lume tõttu. Olav hoidis kogu seltskon-

nast veidi eemale, sest talle näis see labasena ja brutaalsena. Varsti kõlas sulaste märguanne ja kogu ratsavägi tormas metsa, kust peagi kostsid paugud ja hõiked. Mets oli nagu täidetud hobustest, koertest, sulastest ja kisast. Rebased, jänesed ja muud väiksemad metsloomad jooksid hirmunult siia-sinna, taga aetud koertest. Osa neist langes maha, tabatud kuulist või püütud koertest. Korraga jääb üks sulastest parun Nolcken'i hobuse ette, see komistab ja paiskab uhke ratsaniku maha. Kostab üldine naer, kuid see vaikib varsti. Kõik vaatavad põnevusega parunit. See tõuseb aeglaselt vihast ja häbist punane, raputab lume riidetelt, võtab maast piitsa, astub hirmunud sulase juurde ja hakkab teda piitsavarrega peksma. Iga näkkusattunud löögi juures sulane võpatab, ja sinna, kuhu langeb hoop, tekib verev sinakas punane viir. Viimaks langeb valust vintsklev sulane maha, kuid metsistunud parun peksab teda ikka edasi. Algul on Olav üllatunud, sest tema kodumaal, kus puudub pärisorjus, ei tunta säärast toorust. Kuid siis hakkab tas veri keema. Ta kargab hobuse seljast, tormab hullunud paruni juurde, tõukab ta eemale, tõmbab ta käest piitsa. Mõisnik on algul üllatunud ega lausu sõnagi. Siis toibub ta, haarab võõlt mõõga ja tormab sulase kaitsjale kallale. Olav kargab metsiku hoobi eest kõrvale ja haarab oma mõõga. Tekib kahevõitlus elu ja surma peale. Parun Exesparre tahab vahele astuda ja kahevõitluse lõpetada, kuid parun Rennenkampf peatab ta ja uriseb: „Las kisuvad, kuni isu täis saab!“ Kõlisevad mõõgad, hauguvad koerad, mõisnikud ergutavad Nolcken'it, sulased ja rüütlid Olavit. Viimane aina taganeb oma vastase pealetungi eest. Parun võtab hoogu lõplikuks hoobiks ja lööb, ise sisisesedes: „Sure, koer.“ Olav pääseb vaevu, tõstab oma mõõga ja torkab... Kõik jääb surmvaikseks. Pealtvaatajad vaikivad üllatusest, isegi koerad ei haugu enam. Olav näeb vastast tuikuvat, siis, surudes üht kätt rinnale ja teisega haarates õhku, langevat. Lumi värvub ta ümber punaseks. Olavi silme ees läheb tuhmiks, ta vaatab üles. Ta näeb nälgunud lindu hüpavat oksalt oksale, mille tõttu lund maha langeb. Ta näeb päikest paiskavat oma kuldseid kiiri säravale lumele, mis katab kõike. Miks on ta siin üksi metsas, miks vaatab säravat päikest, mis teda pimestab, ja mis kuulutab peatset kevade tulekut, sulatades lund, kuigi varjus on tugev külm. Olavit äratab mingi niuksumine, ta näeb jälle oma ümbrust, ta näeb end ümbritsetud meestest, kelle nägudelt ta loeb imestust. Ta vaatab oma ette maha ja kohkub, sest ta ees on verest ümbritsetud laip. Laiba juurde on hiilinud koer, kes niutsub kurvalt ja lakub oma peremehe nägu. Koer vaatab Olavile otsa ja sellel on tunne, nagu ütleks koer: „Mõrtsukas, sa tapsid selle, kes oli mulle kõige armsam!“

See on kurb rongkäik, mis pöördub nüüd lossi. Kõige ees tulevad ratsanikud, kelle seas ratsutab Olav. Ta hoiab pead norus, ega lausu sõnagi. Varsti hakkab paistma loss oma hallide müüridega. Ta on nagu suur kivimürakas, mis on asetatud

valgele linale. Kostavad fanfaarid, värav avaneb ja seltskond kaob lossi.

Jõudis kätte kohtumõistmise päev. Lossi saal oli täidetud mõisnikest, vaimulikest ja rüütleist. Kõik olid üle kuulatud ja oodati otsust. Olav istus üksinda süüpingil ja oli nagu magama jäänud. Ta mõtles oma kodumaale, oma emale, kes palus teda tagasi tulla, ja mõrsjale, kes teda ootas. Kuid kas näeb ta veel kord oma kodumaad, seda rõõmsat ja vaba maad? Piiskop tõuseb, kõik saalisviibijad teevad sedasama. Üks sõdur müksab Olavile selga ja see nagu ärkab ja tõuseb püsti. Kõlab piiskopi hääl õudselt ja valjult lossi vägevate müüride vahel: „Sa tapsid aadliku, sa tõstsid oma käe kõrgeltsündinu vastu. Sa pead surema! Sind müüritakse elusalt kinni!“

Aastasadu on möödunud. Paarkümmend aastat tagasi võeti Kuressaare loss restaureerimisele. Ruumides, kus enne kõndisid rüütliid, aadlikud ja preestrid, käisid nüüd töölisel, uudishimulikud ja ajaloolased. Mineviku romantikat asendas nüüd reaalne tänapäev. Loss oli täidetud kisast-kärast. Siin lammutati, sääli ehitati, igal pool töötati. Korraga kostis ühe töölise suust üllatusthüüd. Kui ta tagus vastu üht müüri, see rebenes ja tekkis avaus, mille taga oli tühi ruum. Ruttu suurendati avaus, et saaks ruumi astuda. Sisseastunud nägid tõrvikute punakal valgustusel keskmise suurusega pealtnäha tühja ruumi. Korraga hüüdis keegi: „Vaadake, mis on seal nurgas, näidake ruttu valgust. Ja üllatunud pealtvaatajad nägid massiivset tammepuust lauda ja selle taga tooli, millel istus... luukere. Kõiki vallutas õudus ja kõik tormasid, nii ruttu kui said, kitsast avausest välja. Nii täitis veel aastasadu tagasi toimunud tragöödia jälg inimesi hirmuga...“

Beau-Rat.

VÄHILKÄIK.

Istusime neljakesi aidatrepil ja ootasime lähenevat ööd. Päike oli juba vajunud silmapiiri taha, ainult taeva läänekaar punetas veel vaevaltmärgatavalt, saates viimaseid tervitusi loojenevast päikesest. Pikkamööda andis hämarus maad pimedusele ja juba saabuski soe, pooleldi hämar suveöö. Vanataat läitis piibu ja mõnuga pahvinud veidi omakasvatatud tubakat, sõnas: „Noh, pojad, hakkame's minema või?“ Keegi ei vastanud sõnagi, vaid me kõik tõusime enam-vähem korraga ja jäime ootama. Lõpuks venitas ka vanataat end üles ja habemes nagu mõnusalt muiges, astus ta aita. Varsti tuli ta säält jälle välja, käes kolm natta ja mingisugune riidega kaetud korv. Need kolm omavalmistatud riistapuud, mille üle ta oli eriti uhke, usaldas ta meie kätte, kuid korvi jättis ta siiski endale.

Sammusime siis kõik hanereas läbi külatänava. Öövaikust segas aegajalt ainult mõni üksik koerahaugatus ja vaheti kostvad huiked ja kilked külakiigelt, kus viimane ühes poiste-tüdrukutega tihti suvatses teha isegi tiiru ümber oma paksu, tugeva völli. Sel juhul isegi julgemate poiste käed haarasid tugevamini käsipuudest ja tüdrukud kilkasid otse läbilõikavalt heledalt. Kui oli aga möödunud hädaohtlik olukord, siis muutus kiljatus otsekohe lõkendavaks naeruks ja rõõmu-lusti oli jällegi küllaldaselt.

Juba sammusimegi läbi metsa, mille taga asus see salapärane sünge jõgi, mida paljud kartsid, aga ühtlasi ka armastasid. Pikk ja sügav oli ta, isegi vanataat polnud mõõtnud ta sügavust, olgugi et ta oli otse üles kasvanud jõe ääres.

— Tõesti! — ilus oli see jõgi öövaikuses. Ta vood kohati sätendasid ja heitsid me silmisse hõbedast valgust, kohati mõjusid masendavalt õudselt oma tumedusega ja läbipaistmatusega. Kallastel kasvavad suured puud heitsid tumedaid, jõevoolus vahetevahel vingerdavaid varje ja tuul sahistas õrnalt pähklipuudes, tekitades salapärast, kutsuvat kohinat.

Vanataat vallandas paadiketi ja veidi kobistades, veidi segades öövaikust ronisime üks teise järele paati. Lainetama pandud vesi loksus veidi vastu kallast ja paadipõhja, kuid jäi peagi jälle vaikseks. Lühikeste vaiksete aerutõmmetega jõudisime kohale. Vanataat kinnitas paadi jõepõhja taotud pika vaia külge ja algas püük. Korjanud meilt natad, avas vanataat korvi, tõi sealt välja kolm rasvatükikest ja sidus need püügiriistade külge. „Jumal ise andku meile saaki!“ lausus taat ja laskis kõik kolm üksteise järele eri kohtadesse sisse. Siis istus ta pingile, läitis piibu ja hakkas mõnusalt pahvima, nii et hallikat suitsu näas tulevat ta suust, ninast ja isegi paksust, hallist habemest. Vaatlesin huviga ta kortsus nagu. See omas mõnusa, rahuloleva ilme, sest vanataat oli ju jälle jõel. Üles kasvanud jõeäärses talus, oli jõgi talle alati olnud parimaks sõbraks. Mitu korda oli ta kukkunud mustavasse vette, kuid jõgi ei tahtnud teda — alati oli ta pääsenud kaldale. Ka nüüd, oma eluõhtul armastas ta jõe samuti kui varem. Suvepäeval istus ta tundide kaupa kaldal, vaadates üksisilmi punast veidi hüplevat õngekorki ja öösel istus ta jällegi laternaivalgusel paadis popsutades piipu ja oodates vähke. Kui ta siis esimeseks kohe tõmbas välja suure loomuse, siis sattus ta ülevasse tujju. Heatahtlikult muigaval näol jutustas ta oma kala- ja vähipüügilugusid, jutustas sellest salapärasest jõust, mis ikka tõmbas teda jõe poole, jutustas ka näkineidudest, kes teda noormehe põlves tihti jõe ääres kiusanud ja meelitanud, jutustas kõigist oma elu õnelikest hetkeist, oma muredest ja rõõmudest.

Juba tõmbaski vanataat natad välja. Igaühes oli kümme-kond suurt musta vähki. Mõned klammerdusid tugevasti sõrgadega mööda külge, nagu oleksid nad nii näljased, et ei suudaks minutikski lahkuda toidu juurest, teised lebasid majesteetlikult-rahulikult võrgu põhjas ja liigutasid laisalt oma suuri, tugevaid

sõrgu. Polnud kusagil näinud nii suuri vähke. Rahulikult korjas vanataat oma suure kämblaga vähid võrkudest ja ladus pooleldi riidega kaetud korvi. Mõni üksik katsus ka veidi sabelda, plagistades oma suurt lülidega kaela, aga vanataadi peost ei pääsenud ta kuskile. Natad lasti uuesti põhja ja vanataat jätkas oma jutustusi. Nii kordus see kaua. Hea oli istuda, toetuda mugavalt paadiservale ja kuulata vanataadi mahedat juttu.

Taeva idakaar lõi juba õrn-roosaks, kui võtsime oma püügiriistad ja korvi, mis oli täis krabisevaid musti loomakesi, ja sammusime kodu poole.

Kui me siis kõik lebasime värskel lõhnavail heintel, siis nägin uneski veel suurt musta vähki, kellel oli — imelik küll! — vanataadi muhelev habemes nägu.

H. T.

Piraadid.

*Me ründame, ning kui korda on saadetud rööv
ja mõrv*

*Ja leitud, kogutud kokku kõik rikkus ja aare,
Siis laastatud laevale heidetaks' leegitsev tõrv
Ja otsime üles taas kodu, piraatide saare.*

*Jäab kaugusse maha vaid söestunud vrakk,
Me südamed, meeled on kui määratsev kraater,
Meil käärleb ja tungleb ihus iga pisemgi rakk.
Nüüd pargasest tekkinud räuskavaim praater.*

*Nüüd täituga tähjusest kõik veiniaamid,
Nii nõuab piraatide ürg-üllas komme,
Nüüd elagu vangid ja suurtsugu daamid,
Me elame täna, teps mitte vist homme.*

Diskobool.

NAINE JA VÕISTLUS.

Jim oli kuulsaim poksija oma kodumaal. Olles kena ning sümpaatne ning omades alati hoolitsetud välimust, oli ta lemmikuks paljudele naistele. Ta poksis neljandat aastat, olles esimest aastat kodumaa meister. Õrnema soo juures oli tal alati õnne olnud. Flirtides küll paljude daamidega, polnud ta aga ühegi juurde kauemaks peatuma jäänud.

See oli ühel ilusal sügispäeval. Suurlinna tänavail liiklevad sõidukid keerutasid üles tolmupilvi. Sajad inimesed ruttasid kõnniteil, üksteist tõugates, üksteisest mööda rühkides. Selle ruttava inimmassi sees, mis voolas kui vahutav jõgi kindlate kallaste vahel, jalutas Jim, jälgides osalt huvi pärast, osalt aja- viiteks tõttavaid inimesi. Korraga märkas ta paari eriti ilusaid siidsukastatud jalgu enda ees edasi liikuvat. Need võluvad sääred kuulusid sihvakale tumejuukselise neiule, kelle moodsalõikeline kleit keha täiuslikkust esile tõstis. Jim tundis esimest pilgust neiu vastu huvi. Soovides näha viimase nägu, kiirendas Jim sammu, ning neiu ette jõudes vaatas tagasi. Ta otse jahmatas, neiu oli üllatavalt ilus. Jimmi imetus kujunes aga lühike- seks, kuna neiu paremale pöördudes ühte majja kadus.

Sest päevast kaotas Jim südamerahu. Miski ei maitsenud talle enam, miski ei huvitanud teda enam; lühidalt, ta oli „kõrvuni“ armunud. Küll otsis ta kadunud neidu, lonkides tundide viisi tänavail, kuid kõik oli asjata.

Kord viibis Jim ühel heategeval ballil. Tundes igatsust tundmatu neiu järele, polnud ta tuju just kõige parem. Ta astus baari ruumi, et juua mõni kokteel.

Veidi aja pärast, laskudes baari pukilt ja pöördudes, et minna tantsusaali, silmas ta veidi eemal oma unistuste neidu jutlemas paari härraga. Jimmi süda alustas kohe kiiremat taksu- mist. Ammuoodatud hetk oli käes. Kuid kuidas tutvuda neiuga? Küsimus lahendus peagi, kuna saalist hakkasid kostma valsi- helid. Ta sammus vestleva kolmiku juurde, vabandas härrade ees ja palus oma unistuste neiu tantsima.

Järgmisel hommikul ärgates tundis Jim pahameelt mõeldes eelnenud öhtule. Nad olid tutvunud, olid viibinud koos terve öhtu, ta oli neiu koju saatnud, kuid ta tajus, et neiu oli kohel- nud teda teatava külmuse ja üleolekuga. Ka ei õnnestunud Jimmil neiuult nõusolekut saada järgmiseks kohtamiseks. Arusaadavalt ei ülendanud see kõik armunud Jimmi meeoleolu. Kahe nädala pärast oli tal võistlus-matš naaberrügi meistriga. Seega seisis tal ees kaks nädalat kõvad treeningut. Jimmil polnud aga mingit tuju treeninguks.

Möödus nädal. Jim oli kui haige, tal polnud peas muud, kui ihaldatav neiu. Päevad läbi otsis ta juhust viimasega kohta- miseks. Ja kui tal see vahel avanes, oli neiu alati nii üleolevalt

külm ja kõrk, et Jimmil kadus kõik julgus armastuse avaldamiseks. Suure südamevaluga jättis Jim treeningu hooletusse, viies sellega ärevusse oma teeneri.

Võistluspäeva lähenedes kauges Jimmi unistus enam ja enam. Jimmi elulust oli kadumas, võistlustahetest rääkimatagi.

Võistluspäeva hommikul ei tahtnud ta võistlusest midagi teadagi. Kuid armastus peab elus tihti tagaplaanile jääma. Nii ka Jimmiga. Vaatamta suurele armuvalule, oli ta siiski kohustatud poksima.

Treener tundis suurt muret Jimmi pärast, kuna Jim polnud viimased nädalad enam korralikult treeninud, pealegi oli ta veel halvast meeleolust; kuid kõik võis juhtuda. Jim oli ju siiski vana poksija.

Võistluspäeva õhtuks oli saal viimse kohani väljamüüdud. Kõik tahtsid näha oma lemmikut võistlemas naaberriigi parimaga.

Ringi astudes nägi Jim enda ümber suurt kohisevat ja liikuvat inimpeade merd. Talle tundus, nagu oleks saal täis lukitud inimpäid kui kett pärle, ühtki lünka jätmata. Ta püüdis leida sellest inimhulgast oma armastatut, olgugi et see tundus võimatuks. Püüded osutusidki asjatuiks. Neidu kas ei leidunud publikus või jäi ta Jimmist nägemata. Viimase meeleolu langes üha, sest ta oli lootnud, et neiu võistlust tuleb vaatama. Nii lootis ta imponeerida. Nüüd oli ka see lootus luhunud.

Peagi kõlas gong ja Jimmil tuli jätta oma unistused ja kurvad mõtted ning asuda võistlusse. Ta taipas kohe esimeste löökide järele, et vastane oli osav ja kardetav, Jim oli asunud ringi peaaegu vastu tahtmist, kuid vastase teravad löögid sundisid teda unustama ümbruse ja möödunu.

Saadest oma lohakuse tõttu tugeva hoobi, mis ta maha sirutas, tundis Jim eneses viha kerkivat.

„Mida arvas see vastane endast, tema julges Jimmi, kodumaa meistri, nii lihtsalt põrandale lüüa?“

Nagu vedruga oli Jim jalul, kõik oli ununenud, mõttes mõlkus ainult võit.

„Kus oli ta olnud senini?! See rahvahulk oli ju siia tulnud, et näha oma lemmikut võitmas ja tema oli lasknud end põrandale lüüa! Oo! see oli roim, aga seda pidi vastane kahetsema, ta pidi tunda saama Jimmi rusikat.“

Jim asus pealetungile, mis mõjus veidi rabavalt vastasele, kes, märganud Jimmi endist olekut ei osanud seda aimatagi. Kuid ta toibus peagi ja nüüd läks lahti võistluste võistlus. Nad kekslesid kui kaks saadanat põrgutule ümber, jagades teineteisele hoobe, Jimmi hoobid olid tugevad ja tabavad, ent ka vastane ei jäänud ühtegi võlgu.

Teine ja kolmas ring möödusid ilma kummagi poole erilise ülekaaluta. Jim tundis, et hakkab väsima. Kaks nädalat lo-

hakat treeningut andis end tunda. Järgmisel ringil pidi ta lõpu tegema. Vastasel korral oleks ta ise võidetu.

Kõlas gong. Algas neljas ring. Jim asus uuesti ägedale pealetungile, jagades vastasele hoope, kuhu aga sai. See ei näinud aga viimasele eriti mõjuvat. Ta üritas ise pealetungi, mille tõrjumiseks Jimmil kulus palju jõudu.

Võistlus- saalis oli jäänud surmvaikseks. Oli kuulda ainult võistlejate ähkimist ja jalgade müdinat. Rahvas oli tarretunud põnevuses, paljudel olid imestusest suud lahti vajunud. Sarnast võistlust polnud kohalik poksihall enne näinud. See oli kahe inimlapse, kahe jõu ja osavuse poolest ühtlase inimlapse võistluskuluse pärast.

Jim varitses, et anda vastasele otsustavat lööki. Kas ei leidu siis juhust võita? Ta tundis juba tublisti väsimust.

Korraga! — seal lendas juba Jimmi rusikas vastase lõuale sarnase hooga, et viimane pikali piskus.

„... kuus, seitse, kaheksa, üheksa,“ kõlas kohtuniku hääl.

Kui üks mees tõusis publik. Tuhandest kõrist pääsis korraga rõõmukisa, mis oli küllaltki kaua pingutatuna varjul olnud. See oli kui lövi võiduröögatus pärast pikka heitlust. Rahvas tundis end võitjana koos Jimmiga. Sajad mütsid lendasid rõõmu pärast õhku. Rõõmukisal ei tahtnud lõppu tulla.

Suur mass vajus nõõride poole, et tõsta kätele oma lemmik.

Jim tundis end õhus. Ta all viibis publik, kes talle juubeldas, karjus, õnne soovis. Kõik tahtsid teda isiklikult õnnitella, temalt autogramme saada.

Jimmi meeoleu oli ülev. Ta oli saavutanud, mida tahtnud. Vastane oli võidetud. Rahva poolehoid kuulus veel kindlamini talle. Ununenud olid südamevalud, ununenud oli unistuste neiu.

Võistlus oli võitnud naise!

Juhani Vello.

ÕPILASTÜÜPE.

Neid on väga mitmesuguseid. Tuntuim neist on kindlasti nn. „tuupija“ tüüp. Ta on korralik ja hea õpilane, kõike ta teab, mis talt küsitakse, iialgi ta ei riku koolikorda ja alati ta on aupakklik õpetajate vastu. „Ta on suurepärase õpilane ja väga viisakas. Oleks tõesti hea, kui kool vaid sellistest õpilastest koosneks,“ ütlevad õpetajad. „Ta on vastik tüüp, igavene pugeja ja tuupija. Kole, kui selliseid rohkem oleks,“ ütlevad õpilased. Kelle arvamine on õigem? Ei tea. Olen õpilane, ja seega ma ei suhtu sellesse küsimusse mitte erapooletult. Aga mida teeb kõnealune ise sellal, kui temast nii suure hoolega head ja halba räägitakse? Ta tuubib. Teda ei huvita üldse, mis ta kaasõpilased talt arvavad, aga see, mis õpetajad talt räägivad — jaa, see

on juba hulga tähtsam. Peab enesest ikka head muljet jätma. Kõige parem oleks muidugi õpetaja „pailaps“ olla, aga kahjuks on koolis viimasel ajal sellised õpetajad, kellel pailapsi polegi! Noh aga lõppude lõpuks kui pailapseks ei saa, siis priimaks (või priimuseks) võib ikkagi saada. Ja see on ka juba midagi väärt. Nagu ma juba ütlesin, pole klassis „tuupija“ just eriti armastatud. On näiteks mõni kiritöö. Peaaegu kõik õpilased on ärritunud, sest keegi pole niipalju õppinud, et kiritööd hästi võiks kirjutada. „Spikri“ ei jõudnud valmis kirjutada ja raamatusse ka ei saa vaadata, sest õpetaja valvab iga liigutust. „Spikri“-omanikelt ei saa küsida, sest neil on isegi küllalt tegemist, et oma „saladust“ õpetaja eest varjata. Ei jää muud üle, kui „tuupijalt“ küsida. Alguses ta teeb, nagu ei kuuleks ta küsimust, siis seletab segaselt, et ta seda ei teadvat. Ja kui sa teda veel julged tülitada, siis pöörab ta sulle lihtsalt selja. Püüad sa aga ta vihku vaadata, siis näed, et see on teiste silmade eest hoolikalt kuivatuspaberiga varjatud. Loomulikult teadis ta seda, mis talt küsiti (sest ta oli kiritööks juba mitu öödpäeva õppinud), kuid suurest kadedusest ta ei tahtnud vastata. Heameelega oleks ta õpetajale öelnud, et teda segatakse, kuid ta ei julgenud, sest teised oleksid talle vahetunnil kaebamise eest peksta andnud. Jah, kurb elu küll! Aga ega sellegi elu parem pole, kes tuupija kõrvale istuma satub. Kui ta tunni ajal püüab „tuupijaga“ juttu alustada, siis tabab teda hävitav pilk, ja taskurätikut suu ees varjul hoides sosistatakse: „Ole vait. Muidu õpetaja kuuleb“. Kui „tuupija“ saab halvema numbri kui väga hea (seda juhtub küll äärmiselt harva), siis on ta väga rusetud, ega julge kuidagi koju minna. — Jumal teab, mida vanemad temaga teevad! Võib-olla, et nad laidavad ühiselt õpetajaid, kes iialgi õieti numbreid ei oska panna, aga võib-olla, et ta selle hea või rahuldava (alla rahuldavat see hinne kindlasti polnud) eest tublisti riielda saab. Äkki pannakse veel nurkagi! Kui „tuupija“ peab õpetajatetuppa minema, siis hakkavad tal erutusest põlved värisema. Taevas hoidku! Mida te siis õige mõtlete! Õpetaja ja õpetajatetuba, see on ju nagu Jumal ise oma riigis. Direktori jutule „tuupija“ iialgi ei julge minna, äärmisel juhul vahest siis, kui tal oma pooltosinat saatjaid kaasas on.

Peale „tuupijate“ on koolis veel selliseid rõõmsaid ja lõbusaid tüüpe, keda õppimine just eriti ei huvita, saavad nad mõne puuduliku või nõrga — mis sest? Neid saab ju veel parandada. Muidugi, kui neid nõrku juba viis-kuus on, siis on asi veidi pahem, kuid ega's sellepärast veel meelt maksa heita! Aega parandamiseks on ju veel küllalt. Ja halvemal juhul võib vaid istuma jääda. Ega seegi nii halb ole, saab seda kallist koolimaja ja neid armsaid õpetajaid veidi kauemini näha. Ja küllap uueski klassis jälle sõpru leidub. Niisugused õpilased pole õpetajate silmis just eriti hinnas, kuigi nad oma kaasõpilaste poolt on vägagi armastatud. Tõesti, kui klassis istuksid vaid tuimad „tuupijad“ ja täiesti puuduksid sellised rõõmsad tüübid, siis oleks

kooliskäimine veelgi suurem rist, kui ta seda praegu on. Muidugi, õpetajad peavad selliseid õpilasi väga rumalateks ja lapsikuiks ja nende naljatusi lollideks, mõttetuiks sõnuks, mille üle kaasõpilased aga millegipärast suurima heameelega naeravad.

Haletsemisväärsed on õpilased, kellel iialgi ei vea. Alati on neil seletamist õpetajatega ja kui juhtub mõni pahandus, siis lasub kahtlus ikka neil. Ei tea, võib-olla on neil liiga ükskõiksed ja rahulikud näod (õpetajad peavad süüdlasiks alati neid, kellel kõige „külmemad“ näod ees on) võib-olla on neis midagi muud kahtlustäratavat, igatahes peetakse just neid klassi suurimaiks patuseiks. Ja kui kiritöö ajal mõni õpilane tabatakse mahakirjutamiselt, siis on see kindlasti üks neist haletsemisväärsist olendeist.

Peale nimetatud tüüpide leidub veel küllaltki teissuguseid õpilasi. On saamatuid hädavareseid, kes mitte millegagi hakkama ei saa. On neid, kes alati teisi pilkavad ja naeravad, kuigi nad ise paremad pole. On ka õpilasi, keda miski ei huvita ja kes alati ükskõikseks jäävad. Lõpuks, on ju veel paljugi teisi õpilastüüpe, kuid neid kõiki loendada oleks võimatu.

—i.—

Laiskvorst.

*Seljas sepik, pea norus,
portfell surut' kaenlasse —
Ah! Algab jällegi see orjus
lähed kui tapalavale!*

*Algebra jäi tegemata —
Võtaks tont neid valemeid!
Eilne kiritöö läks rappa —
ümmarguse kahe said!*

*Küll see koolikord on range:
teha ei saa spikkeritki!
Piilu nii, et kael on kange,
Kuid sa näed — ei midagi!*

*Paha selge ülekohus!
Õppima peab, mõtelge!
Kuis sa õpid spikkerita —
Võimatu eks ole see?!*

Geenius.

ÕPILASKODA.

Oli laupäeva õhtu. Olin üksinda kodus, oli igav. Meelelahutuseks lülitasin raadiole voolu sisse. Keerasin osuti Tallinna peale. Ei kihku ega kahku. Laskusin pehmesse tugitooli, sulgesin silmad ja ootasin. Ei mäleta, kui kaua ma nii istusin, kuid korraga ehmatas mind ragin, mis kostis raadiost. Jäin kuulatama. Pragin suurenes, siis vaikis ja kostis „onu Moori“ tuttav hääl:

„Hallo! Hallo! Praegu annan edasi õpilaskoja avamisaktuse, mis peetakse „Estonia“ kontsertsaalis. Asun mikrofoniga paremal rõdul, kust avaneb avar vaade saalile. Saal ja rõdud on tulvil õpilasi. Kõik koolid on arvukalt esindatud. Näen isegi Tartu ja Narva koolide õppureid. Kõik on erutatud, nad vaatavad ootavalt ringi. On veel minut aega avamiskõneni, mille peab Z. kooli õpilane X. Lava on ilustatud Tallinna koolide lippudega. Praegu ligineb kõnetoolile keegi õpilane. Ühendan nüüd oma mikrofoniga lava mikrofoniga, et raadiokuulajad saaksid kõnet jälgida.“

„Armsad kaasõppurid, tänane päev on erinev hallist koolipäevast: Oleme kokku tulnud, et asutada õpilaskoda. Meie, õpilased oleme nagu üks pere. Loodan, et me vahel valitseb alati leplikkus ja üksmeel. Meie oleme Eesti tulevik, peame püüdma, et see tulevik oleks hele ja ilus. Sellega avan täna õpilaskoja esimese koosviibimise.“ (Tormiline aplaus).

— Hallo! Praegu kuulsite avakõnet. Nüüd järgneb õpilase Y kõne.

Kallid õpilased, õpilaskoja avamise puhul on saabunud mõningaid õnnitlus-telegramme, vahest lubate, et loen nad ette:

1. Õnnitlen õpilasi nende suupäeva puhul! A. Jaakson. Haridusminister. (Aplaus.)

2. Minu parimad õnnitlused ja tervitused. Joh. Aavik. Haridusnõunik. (Aplaus.)

3. Palju edu õpilaskojale soovib Tallinna Linna koolivalituse nimel I. Kents. (Aplaus.)

4. Pikka ja õnnerikast iga soovib õpilaskojale dir. O. J. Küisel. (Aplaus.)

5. Rohket tööjõudu noortele! H. B. Rahamägi. Eesti Evang.-Lut. Usu kiriku piiskop. (Aplaus.)

6. Julge pealehakkamine on pool võitu. Õpetajate koda. (Tormiline aplaus.)

— Hallo! Praegu loeti ette õnnitlustelegrammid. Nüüd on väike vaheaeg. Osa õpilasi lahkub saalist, et sirutada kangeks jäänud liikmeid. Annan lühikese ülevaate õpilaste asetusest saalis. Minuga ühel rõduküljel asuvad Inglise kolledži ja Prantsuse lütseumi õpilased.

Vastas rõdul asuvad Saksa ja Vene gümnaasium. Lava vastas asuval rõdul on provintsidest kooliõpilasi. All saalis on

Tütarlaste kommerts- ja kaubanduskool, Kubu gümnaasium, Lenderi gümnaasium, Vestholmi gümnaasium, Poeglaste kommerts-gümnaasium jne.

Imelik on see, et saalis ei viibi mitte ühtegi täiskasvanud peale minu. Koosviibijad on ainult õpilased.

Nüüd kõlas gong. Algab õpilaste tagasivool saali. Kõlas teine gong. Kõnetooli ilmub provintsi kooli õppur. Ühendan mikrofonid.

„Armsad pealinna õppurid! Olen määratud provintsi koolide poolt õpilaskoja avaaktusele esindajaks. Mul on au ja ühtlasi ka rõõm tervitada teid kõikide provintsi õpilaste poolt. — See on kõrge töö, viia õpilasi, kes töös kangeks jäänud, kel hing on tardunud, avaramasse maailma, näidata uut, paremat maailma, et elus ka nende tarvis paremat on olemas, nende silmad särama panna, meie noorusele julgust anda edasi ehitada meie kalli kodumaa ja rahva heaoluks. Seda tööd teha on ilus ülesanne. Nii ütles meie riigivanem härra Konstantin Päts. See on tõsi: seda tööd teha on ilus ülesanne. Õppurid, pange oma tahe, tööind, kõik anded tööle selleks, et meie riigi tulevik ja rahva heaolu oleks parem ja ilusam kui kunagi enne.“ (Aplaus).

— „Hallo! Hallo! Järgneb õpilashümn. Kõik tõusevad, orkester mängib. Ühendan oma mikrofoni lava mikrofoniga, et paremini kuuleksite saadet, sest orkester asub lava vasemal küljel.“

Nüüd hakkas raadio ragisema. Kostasid mingisugused viled, huilgamised. Lärm kujunes kõrvulukustavaks ja ... ma ärkasin. Olin uinunud. Raadiost anti edasi reklaamteateid: paremini ostate õpperaamatuid ja koolitarbeid „Rahvaülikoolist“... Sulgesin raadio ja vajusin mõttesse. Tõesti, oleks õilis mõte asutada õpilaskoda.

L. R.

KARBIKORJANDUS.

Oli parajasti palve. See tähendab säärane palve, kus ei lauldud, ei tõlgitsetud pühakirja ega palvetatud kõikide inimeste eest, alates riigivanemast ja vabariigi valitsusest ning lõpetades koduste, kooli, õpetajate ja õpilastega. Kõnetoolis seisis härra direktor ja luges ette värsket uudist Lastekaitse Ühingu heaks korraldatava karbikorjanduse näol. Teadande lõpetanud, rääkis ta veel liigutusega vaestest lastest, kes külmetavad ja nälgivad. See liigutav kõne oleks muutnud kivigi pehmeks, kuid õpilased jättis ta külmaks. Enamjagu õpilasi ei kuulanudki, vaid tegeles millegi „palju huvitavamaga“. Mõned puurisid oma pilkudega kinganinu, mõned puhastasid küüsi, mõned korjasid oma naabrite selja pealt mahalangenud juuksekarvu, mõned väänasid sõrmi, mõned harjutasid hüpnotiseerimist ja ülejäanud ajasid juttu. Härra direktori lastearmastus

ei leidnud vastukaja õpilasperes. Ainult üks asjaolu näis õpilasile meeldivat. See oli kõne vältus, mis lühendas esimese tunni pikkust. Ja kui see esimene tund veel ladina keel oleks olnud! Keegi demonstreeris minestamist. Kuid liig hilja, palve oli juba lõppenud. Õpilased ruttasid klassidesse, õpetajatele lähenedes mujale vaadates.

Meil oli esimeseks tunniks prantsuse keel, mida andis meie klassijuhataja. Ta tuli klassi, rõõmus nagu alati. Esimeseks kõneaineks oli tal karbikorjandus, mille olime juba jõudnud unustada. Varustunud sullepea ja paberipoognaga, palus ta neid õpilasi, kes karbikorjandusest osa tahavad võtta, käe püsti tõsta. Sulg peaaegu paberil, vaatas ta üles, et selgusele jõuda, kas kõik nimed üldse paberile mahuvadki. Kuid, oh ehmatust! Mitte üht kätt polnud kerkinud. See oli juba liig. Tema eeskujulik klass (kes iganädalasel numbritepanemisel, tänu oma aktiivsusele, alati halva hinde sai)! Ja säärane osavõtmatus. See vajas selgitamist. Selgitamise tulemuseks oli see, et kümne õpilase nimed märgiti poognale. Nende seas ilutses ka minu nimi kõrvuti mu armsa pinginaabri omaga.

Korjandus oli määratud kahele päevale: laupäevale ja pühapäevale. Laupäeva õhtupoolikul olime mõlemad täpselt kohal. Julgesime isegi natukene pahandada kalli laupäevaõhtukese rikkumise pärast. Tõusime raekoja treppi mööda üles ja leidsime endid vanaaegses raskepärases sünges ruumis. Meile anti kilp ja korjanduskarp. Nii rahakarbi number kui ka meie nimed märgiti üles. Ja nii jõudsime eesruumi. Kuid täitsa vilumatult me ka tänavale ei julgenud astuda. Harjutasime mõlemad teineteise peal märgi rinda pistmist. Alguses näis ühe käega nõela kinnitada täitsa võimatu olevat.

Õnneks juhtus märkidekilp esimeseks mu kaaskannataja kätte, nii et minul muud teha ei olnud, kui järel käia ja raha vastu võtta. Tema, vaeseke, näis üsna verest väljas olevat. Ta ei julgenud kellelegi ruttavale inimesele läheneda. Viimaks sirutas ta käe välja ja keegi härra jäi kohe seisma. Koondasin oma tähelepanu härra käele, et näha, missugune meie korjanduse õnn, esimese annetuse järgi otsustades, saab olema. Ja nii nägin ma, et karpil libises ainult üks sent. See polnud alguseks kuigi hea.

Kõigil möödujatel oli väga kiire, oli isegi neid, kes jooksid, mantel eest lahti, mööda. Meile hüüti juba kaugelt: „Ei ole aega! — Pärast, kui tagasi tulen! — Mul on tõesti väga kiire!“ Oli ka neid, kes ainult kõrvale puigelda tahtsid. „Ei ole peent raha! — Olen rahakoti koju unustanud! — On juba olemas!“ Neid me juba tundsim. Ühele püksuvale preilile, kes parajasti esimest lööklauset sädistas, vastasime abivalmilt: „Me võime teile raha vahetada.“ Aga siis oli preili ka kohe kadunud. Enamjagu hellitas märki mantli revääri all, teda alles viimisel silmapilgul nädates.

Nägime ka teisi, kes sama ülesandega ringi liikusid. Nad

jagunesid aktiivseteks ja passiivseteks. Viimased seisid kusagil paigal, sirutasid ainult käe välja ja tõmbasid selle, nähes mõne inimese kurja nägu, kohe tagasi. Aktiivsed aga tungisid iga ühe kallale ja jooksid isegi poodi järele. Meie kavatsesime viimaseid eeskujuks võtta. Juba tormasin ma ühe noormehe juure, kes näis nagu meid juba ootavat. Tänuks sellele, tahtsin ma talle märgi eriti hästi rinda kinnitada. Kuid äkki, siis, kui ma parajasti tegevuses olin, tõmbus ta küüru ja surus ohke suust. Ma ei pööranud sellele tähelepanu ja lükkasin nõela veel sügavamale. Siis kostis kole röögatus, mis suurt ja talumatut valu väljendas, ta tiris rinnast märgi ühes nõelaga ja viskas kaugele eemale. Tõmbasin ehmunult käe eemale ja eemaldusin vabandusi sosistades. Olin talle lihha pistnud selle rumala nõelaga. On mehed ka hellad, säärane väike valu ja neil juba ahastus.

Natukese aja pärast alustasime uuesti vallutuspoliitikat. Meie ees jalutas vana daam toetudes kepile. Suur rahakott, nagu see varemalt ikka moes oli, kõlkus tal käe otsas. „Tema peaks vist lastearmastaja olema,“ arutlesime endamisi ja tungisime ettepoole. Armast nagu tehes kummardasin ettepoole, käsi juba puutumas tema musta pitsidega ülekülvatud rinda. Kuid vana daami nägu oli kalk ja tige. Järsult tuli kuuldavale saksakeelne „nein“ ja ta tõukas mu käe vihaselt eemale. Kuid meie ei leppinud sellega. Tuli himu seda kadakasakslannat veel kiusata. Läksime üle tänava ja tulime tükk maad daamist eespool uuesti samale poolele tagasi. Siis astusime väarikal sammul talle vastu. Meid märkas ta alles siis, kui olime temast ühe suure sammu kaugusel. Ta jäi ehmatusest nagu välgust rabatud seisma. Siis, saades tagasi oma liigutusvõime, virutas ta meile kepiga, koondades kogu oma olematu jõu sellesse hoop. Ja, nägu ärritusest punane, liikus ta longates edasi. „Nisuke unverschämtes laps“, kuulsin ma veel. Siis tänasime jumalat, et me eemal olime. Ime, et ta veel rabandust ei saanud.

Keegi ei olnud seda vahejuhtumit tähele pannud, peale tänavanurgal seisva politsei, kes oli meid igavuse pärast vaadelnud. Ta vaeseke püüdis kõigest jõust naeru kinni pidada, mis tal hoolimata sellest ebaõnnestus.

Oli juba hilja ja me pöördusime raekotta tagasi.

Järgmisel päeval me ei läinudki.

Taygeta.

RAUDTEEJAAMAS.

On laupäeva õhtupoolik ning jaamahoone on rahvast tulvil. Kasas eest lookleb reisijate saba nagu mingi roomaja peaaegu ukseni. Ümberringi askeldavad ja seisavad juttu ajades saatjad, kaasreisijad ning muidu logelejad. Ikka sappa, ikka sappa!“ komandeerib keegi raudteelase mundris isik ning vehib ahas-tades kätega, kui mõni agaram reisija kuidagi teiste vahele kat-sub pugeda. Ägedalt protesteerib temale tehtud ülekohtu pärast möödunud sajandi moe järele riidetatud vanapiiga, tehes eba-määraseid liigutusi vihmavarjuga ning õrnalt surudes kaenlasse valget pikakarvalist kutsikat, kes heleda häälega haugatab iga sõna järele. Samas popsutab piipu habemik maamees ning levitab oma ümber vänget ja kibedat tubakasuitsu. Fifikene vanapiiga kaenlas hakkas aevastama ning ta perenaine ei suuda teda ka kõige hellemate sõnadega rahustada ega vaigis-tada. Piibumees ei hooli aga põrmugi temale heidetud kurjadest pilkudest, vaid ainult hetkeks võtab piibu suust, et läbi hammaste sülitada piigakese teravanaliste saabaste ette. Äkki kuuldub laia juttu ja naerulaginat. Einelauast ilmub kaks paksukõhulist õlleuimas ärimeest ning seletavad mõlemad korraga kõva hää-lega, ise kätega hoogu andes, midagi sigade-lehmade ostmisest, suurtest tehingutest ning Madridi vallutamisest. Automaat-kaalule astub ootusrikkal ilmel umbes kuuepuudane „prouake“ ning veidi aja pärast kilkab rõõmsalt: „Robert, Robert, mõtle, ma olen aasta jooksul alla võtnud kakssada grammi.“ Juukselõi-kaja juurest astub välja peen noormees kamassides, helekollases palitus ning kõvakübaras, levitades oma ümber hääd lõhna. Vaatab alguses kella, siis otsvalt ümberringi, jalutab paar tiiru ning juba ilmubki oodatud tütarlaps ning käsikäes lahkutakse Šnelli tiigi suunas. Ooteruum hakkabki jääma lagedamaks. Hili-semadki reisijad on oma pakid kas omal jõul või agarate paki-kandjate abiga viinud vagunisse. On jäänud vaid saatjaid, kel-let on kahju kümnest sendist ning kes eelistavad jätta jumalaga juba ooteruumis. Automaadi ette astub pisike poiss, vaatab uurivalt ringi ning ostab endale endise ühemargalisega perrooni-pileti ja rõõmus oma kelmuse õnnestumise üle, astub uhke näoga jaamaesisele. Seal on käimas äge jumalagajätmine, ter-vituste ning eriti tähtsate õpetuste ja manitsuste jagamine. Üks õlleuimas olevatest meestest kõlgub resoranvaguni uksele ning on oma jutuga juba Inglismaa kuninga Edward VIII parlamendi-kõneni jõudnud. Teine aga seisab üsna tuimalt ja uniselt per-roonil, teeb ebamääraseid kummardusi ja vehib kübaraga, ol-gugi, et rong polegi mõtelnud liikuma hakata. Äkki ilmub pu-nase mütsiga mundrimees ning kõlab: „Ärasõit!“ Jagatakse veel viimaseid suudlusi ning trügitakse vagunisse. Aga veel rongi liikudeski kõlab läbiseigi: „Ära sa unusta, et kapivõtmed... Ole hea laps ja ära näpi nina sest... Tervita siis minu poolt ja ela hästi!“

Jäme.

RAHVUSVAHELISES NOORTE- LAAGRIS BERLIINIS.

XI olümpiamängude puhul kutsusid sakslased omale külla kõigi võistlustest osavõtjate riikide noored, igast riigist 30 poissi. Meie noorte meeskonna määramine jäeti haridusministeeriumi hooleks, ning viimane määras iga gümnaasiumi kohta ühe õpilase. Enne Berliini minekut saadeti meid veel kolmeks päevaks Tondile laagrisse, n.n. viimase lihvi saamiseks. Ja siis läks sõit Berliini poole lahti. Ärasõidu eel kogunesime sportbüroosse, kus meile ütles saatesõnu koolinõunik hr. Grüntal ja Spordi Keskkliidu esindaja hr. G. Kalkun. Motoks pidi meile olema see, et me õpiksime, mis välismaal head, kuid ei unustaks seejuures, et me oleme eestlased. Orkestri saatel ja rivi-korras marssisime Balti jaama, kuhu meid oli saatma ilmunud haridusministeeriumi esindajana hr. Kiivet.

Sõit oli väga huvitav, eriti aga Kaunase ümbruses, kus asetsevad ürgorud. Torkas silma ka vahe Leedu ja Saksamaa vahel: Leedus jaamahooned korrastamata, talud lohakad, kariloomad nigelayõitu, kuna Saksas kõik oli parimas korras. Jõudnud lõppeks Berliini Friedrichstrasse jaama, oli meil palju tege-mist, enne kui me saime oma omnibuse juurde, teed tuli rajada küünarnukkidega, kõikjal paluti meie autogramme. Meid peeti olümpia-võistlejais meie ühtlase riietuse tõttu. Kui me läbi linna sõitsime, lehvisid paljudes kohtades lipud, kuid järgmisel päeval, s. t. avamispäeval võttis lippude rohkus paiguti silmad virvendama. Väljapandud lippude rohkuses võistles iga maja kõrvalasuvaga. Aga olümpiarõngastega mindi veel kaugemale. Vähe sellest, et neid lehvis lippudena majadel — kuhu silmad ei pööranud, seal nägid üksteisest läbipõimitud viit olümpia-rõngast. Need viis sümboolset rõngast olid maalitud isegi vedu-rite tendritele, mainimata autosid ja teisi sõidukeid. Isegi koe-ard Berliini tänavail kõndisid sabad olümpia-rõngastena, mis on siiani vist registreerimata olümpiadressuuri või -instinkti rekord.

Meie laager asetses looduslikult ilusal kohal, männimetsa veerul. Ka ujumiseks olid meil head võimalused. Mõneminu-tilise käigu järele jõudsime järve äärde, mis oli meile ujumiseks määratud.

Laagrivärvasse olid meile vastu tulnud laagrikomandant ja teised suuremad võimukandjad. Rivistusime laagripipu juurde ja meie vastu asus saksa noorte meeskond. Mängiti Eesti hünni ning heisati meie sini-must-valge lipp. Meie telk mahutas 32 inimest, ta asus inglaste ja portugallaste telkide vahel. Need mõlemad rahvused, nagu hiljem selgus, olid oma korra poolest täiesti kontrastsed. Portugallased nimelt hiilga-sid oma korralikkusega, kuna inglased jälle olid omamoodi väl-japaistvad. Nimelt oma korrastusega. Hommikusel lipuheiska-

misel kui teised rahvused ammu juba telgi ette olid rivistunud, polnud inglasi veel nähagi. Alles mitmekordse käsu peale ilmusid mõningad unised ja tülpunud näod telgist välja, nagu oleks neile ei tea mis ülekohtu tehtud. Mõnel oli palitu sejas, mõnel ööriietus, nii kuidas keegi juhtus välja tulema. Ka õiget juhti polnud neil „gentleman'idel“, igaüks oli omaette härra. Meie laager oli piiratud kõrge traataiaga, ning laagrivärvavas valvasid saksa sõdurid, et laagrisse mittekuuluvad isikud ei sattuks meid segama. See osutus isegi väga vajalikuks, kuna laagri ümbruses sõelus alati palju rahvast, eriti aga tütarlapsi, kes vägisi laagrisse tahtsid tulla. Toitlustamisele panid sakslased suurt rõhku. Nad tahtsid näidata, mida suudab „kolmas riik“. Suurimaks söödikuiks laagris olime meie. Sööma ilmusime esimesena ning lahkusime viimastena. Hommikusöögiks oli iga poisile määratud neli roosisaia, aga meie tõime neid välja kuni 14. See oli seletatav sellega, et saiad ei olnud mitte lauale asetatud, vaid neid saadi köögist meeskondade kaupa. Mõni ime siis, kui mõni mees mitu korda ukse juurde välja jõudis. Marmelaadiga oli meil ka igavene häda. Seda nimelt erilaste pärast. Määrid marmelaadi saiale, hea kui siis mõni erilane ei nõela, aga hoopis kunst oli seda saia marmelaadiga suhu ajada. Erilane istub rahuga saial — ega tema eesti keelest aru ei saa. Nii sai meil mitugi poissi erilasest suhu või keelde nõelata, muidugi oli ehmatus sel puhul suur ja nii mõnigi kord jooksis kruusi vedel sisu naabri pükstele, paremal juhul põrandale. Sellest paljust söögist juhtus meil nii mõndagi. Kord ühel õhtul anti meile esmakordselt juustu, head saksa juustu, kuid seda hirmsama lõhnaga. Üksi see lõhn ajas juba söögiisu ära, kuid üks poiss, kes arvatavasti kuulnud oli, et juust seda parem on, mida halvema lõhnaga, söi üksinda 30 mehe portsjoni. Järgmisel hommikul oli aga võimatu seda poissi tunda, nii paistes oli ta, ning pidi minema ambulantsi ravimisele. Sel samal päeval tuli kellelgi mõte ühele teisele sellega hirmu peale ajada, sest see poiss oli ausalt oma juustuportsjoni alla kugistanud. Ning äkki ütles keegi: „Kuule, su nägu on ju paistes“. Ning kui teised poisid sedasama kinnitasid, ütles pilgatu kartlikult: „See vist ikka sellest juustust on, ta oli võib-olla halvaks läinud, ma pean vist ikka ambulantsi minema.“ Ja vaene poiss läkski üldise naerulagina saatel ruttu koju.

Laagris pidid olema veel noorte omavahelised võistlused, kuid need jäid ajapuudusel ära.

Nii möödus meil aeg võistlustel käies ja linnaga tutvudes üsna ruttu. Ka külastasime korra meie olümpia-atleete nende residentsis — olümpiakülas. Viimaks tuli päev, millal sõitsime kodumaale tagasi. Koju jõudnud, mõtlesin veel: „Välismaal oli hea, aga kodu veel parem.“

—hv—

SPORDIREVÜÜ

Lütseumi „Spordiring“ algas oma 1936./37. a. tegevust järjekorralt 20. peakoosolekuga. Peakoosoleku tähtsama punkti — valimiste tulemusena jäi ringi vanemaks endiselt hr. J. Kütt ja ringi juhatus moodustati järgmises koosseisus: G. Nüchtern, A. Kokk, J. Saaberg, H. Tibar ja O. Reile. Suure puudusena võis märkida seda, et peakoosolekust ei võtnud osa ühtegi tütarlast, kuigi meil leidub kaunis tuntud sporditare.

Ringi tegevust loodetakse näha käesoleval aastal niisama edukana, kui läinud tegevusaastal. Nimetatud aastat võib pidada üldse spordiringi ajaloos edurikkaimaks. Spordiring sai oma võimeid demonstreerida peaaegu igal T. K. S. Ü. võistlusel. Eriti ilmnis see käsipallis, kus Lütseumi meeskond koosseisus: Nüchtern, Reile, Kokk, Uritam, Roolaid, Veide, Puusemp E. saavutasid korvpalli karikavõistlustel üldklassis teise koha ja hiljem ka esivõistluste B klassis sama tulemuse. Ka muil aladel: ujumises, kergejõustikus, poksis ja pesapallis saavutati tähelepanuväärseid tulemusi. T. K. S. Ü. meistritiitli saavutas 5 õppur-sportlast: Ö. Aua, E. Roolaid, J. Saaberg, O. Reile ja H. Tibar. Need saavutused pole sugugi väikesed, kui arvestada meie keskkooli ja gümnaasiumi õpilaste arvu ja seda, et meil pole isegi võimlat!

Uuel tegevusaastal kavatseb ring arendada igat spordiala, korraldades võistlusi, ühiseid treeninguid jne., niipalju kui selleks avaneb võimalusi. Erilist rõhku pannakse käsipallile ja ujumisele, et kaitsta läinud aastal võidetud head kuulsust ja võita veel paremat. Peale puhtsportlike alade arendatakse ka vaimset tegevust, korraldada kabe- ja malevõistlusi. Uudsusena esineb see, et ka tütarlapsed võtavad käesoleval aastal osa T. K. S. Ü. võrkpalli esivõistlustest. Olgugi, et nende debüüt ei õnnestu vist päris hästi, siiski on see samm küllaltki kiiduväärt spordiringi tegevuse laiendamiseks ka tütarlaste hulgas. Alanud 1936./37. tegevusaasta on olnud siiani küllaltki edukas. On võetud osa edukalt peaaegu kõigist T. K. S. Ü. võistlustest ja korraldatud ka ühed omavahelised võistlused. Esimesena peetavat T. K. S. Ü. pesapallivõistlustel jäi spordiring kolmandaks, kaotades kohe alguses pärastisele meistermeeskonnale Vestholmi gümnaasiumile.

T. K. S. Ü. kergejõustikuvõistlustest võeti osa suurima võistlejate arvuga. Kooli parimana saavutas O. Reile meistrimärgi 1000 m jooksus.

T. K. S. Ü. tennisivõistlusel esines üllatuselikult hästi S. Rütman, kes võitis kõik paremad koolide naistennisistid ja saavutas meistrimärgi.

Äsjalõppenud korvpalli karikavõistlustel sai Lütseumi meeskond suure kaotuse Gustav-Adolfi gümnaasiumilt. (70:28). Arvatavasti on see tingitud treeningu puudusest ja meeskond võib

hiljem esineda kindlasti paremini. Sõprusvõistluse Saksa Reaalgümnaasiumiga võitis Lütseum 22:15.

Omavahelised esivõistlused peeti kergejõustikus ja ujumises. Mõlemal alal saavutati häid tulemusi, millega edukalt võiks võistelda Tallinna koolide seas. Alanud T. K. S. Ü. käsipalli esivõistlustel võitis Lütseum korvpallis oma esimese vastase Tallinna Kolledži kergelt ja üleolevalt 28:5.

H. T.

NOTRE CERCLE.

Presque toutes les écoles estoniennes ont des cercles organisés par les élèves. Les élèves s'intéressent à la littérature, à la musique, aux sciences naturelles, à la peinture, aux langues étrangères etc.

Il y a quelques années, les élèves du notre lycée ont organisé aussi un Cercle dont le but principal est la pratique de la langue française. On se réunit ordinairement une fois par semaine. Les professeurs prennent aussi part à ces réunions ce qui leur permet de mieux connaître les enfants.

Cette année ci l'ouverture de notre Cercle a eu lieu le 19 oct. La réunion commença par un petit thé. Nous étions assez nombreux à table: Mlle. Brenot, messieurs Débouté et Vallée nous firent l'honneur d'assister à notre réunion. Monsieur Débouté a fait une communication sur son voyage au Maroc. C'est avec le plus grand plaisir que nous avons écouté les détails intéressants du séjour de monsieur Débouté en Afrique. Malheureusement les élèves sont trop occupés pour venir tous les lundis (jour de réunion). On travaille sérieusement, surtout les grandes classes, et vraiment on a trop peu de temps.

Mais on peut constater que l'intérêt pour le Cercle est assez grand. Les organisateurs du Cercle prient leurs camarades de bien prendre part à leurs réunions. Chaque nouveau membre recevra un cordial accueil.

Rite.

CHRONIQUE.

Le premier événement remarquable au début de cette année scolaire a été le 15-ème anniversaire de notre école. La cérémonie à cette occasion différa un peu, parce que c'était la première fois que le nouveau ministre de France M. Helleu et madame Helleu visitèrent notre lycée. La plus intéressante partie de cette cérémonie fut la distribution des insignes aux élèves de la dernière classe. M. le directeur fit remarquer dans son discours que ces insignes devaient distinguer leurs porteurs des autres

élèves. C'est pourquoi les futurs bacheliers quittèrent la salle avec un air plus fier et plus solennel qu'en entrant.

Le même soir dans la salle de la petite maison eut lieu une soirée avec thé à laquelle participèrent les professeurs. Après le thé les élèves de la onzième se rendirent avec leurs chef de classe, chez M. le directeur, où ils étaient aimablement invités, et où ils burent une coupe de champagne, offerte par le ministre de France.

La fête traditionnelle de la dernière classe eut lieu le 10 octobre. Le numéro intéressant du programme fut une danse slow-fox; la moitié des danseuses avaient revêtu des splendides fracs blancs. Le programme composé et représenté par les élèves de la promotion amusa le public, venu très nombreux. On choisit une mascotte, un petit roquet blanc, bien propre et bien sage, qui s'endormit quand on le joua à la loterie américaine, dont il fut le lot le plus désiré.

Quelques semaines plus tard, un grand voyageur du monde nous parla de la vie des tibétains. La causerie eut lieu à la place d'une leçon; on alla l'écouter bien volontier, car ceux qui ne l'auraient pas voulu auraient du aller en classe. La vie quotidienne des tibétains parut aux auditeurs aussi comique qu'originale. Il nous a été très agréable de constater qu'un grand nombre d'élèves assistaient à la réunion du Cercle d'Etudes, dont le chef est M. Viïres, pour l'élection du conseil (ceci a mettre au compte du progrès culturel parmi les élèves). Pour l'année scolaire 1936/1937 on a élu: président Enn Taska, vice-président Lydia Perlits, trésorier Nora Lossmann, secrétaire Silvia Kiisel, secrétaire-adjoint Raul Merits. Une innovation fut la création, à côté du Cercle d'Etudes, du comité de rédaction de „Lumen“, dont les membres doivent s'occuper de l'expédition des affaires nécessaires pour rédiger la revue. Dans ce comité furent élus: Osvald Veide, Helga Luup et Boris Morosov. Le but de Cercle d'Etudes serait de faire éditer „Lumen“, d'organiser des séances et de faire réussir l'action des sections. Une section active est la section française dont le président est Gunnar Uritam, secrétaire Erika Kivistik et organisatrice des jeux Margarete Villa.

Le 11 novembre, jour de l'armistice, fête nationale française, fut solennellement évoqué de sujet par M. Vallée. Puis quelques élèves représentaient des declamations et des chants. A la fin de la cérémonie on chanta les deux hymnes nationaux. La cérémonie fut suivie une réception à la légation de France. Parmi les invités des élèves représentants des quatre dernières classes. Comme l'année passée tout fut très joyeux et très cordial. A regret nous partimes de ce petit coin de France.

En novembre eut lieu la réunion générale du Cercle d'Etudes à laquelle prit part un assez grand nombre d'élèves. Le président Enn Taska parla de la culture et donna quelques exemples

très intéressants de la différence de la civilisation et de la culture. Puis le membre du comité de „Lumen“, Helga Luup, parla pour inviter les élèves à écrire à „Lumen“. Puis on élit le conseil de la nouvelle section des mathématiques et des sciences naturelles, dont le chef est M. le Directeur. Le conseil est composé ainsi: Ilmar Rumberg, Harry Tibar et Georg Ots. Le but de cette section sera d'organiser des travaux pratiques de ces sciences pour que les élèves intéressés puissent se familiariser avec eux.

J. et L.

Hind 25 senti.